

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vir Apostolicvs seu Vita Et Virtvtes R.P. Alberti
Chanowsky è Societate Iesu in Provincia Boëmiae**

Tanner, Jan

Coloniæ Agrippinæ, 1660

Caput. VI. Amor crucis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50633)

Sacratissimum sacrificium, adeoque in eo Christum Dominum irridere, blasphemare, contemnere, & Missam negligere: quosdam verò pios Christianos eum in hoc memoriali Passionis ejus, celebrare, venerari. Iam ergo eos esse oportere ex numero eorum, qui sacra hæc mysteria piè frequentent, Christum Dominum in eis laudent, venerentur, & adorent.

In magnas nonnunquam effundebatur Sacerdotij laudes, ejusque extollebat excellentiam sæpius ingeminando: *ô si omnes scirent excellentem Sacerdotij dignitatem.*

Festum Corporis Christi magna obibat ceremoniâ, publicosque faciebat apparatus ac spectacula, quin & declamationes habebat ad populum linguâ vernaculâ, quos pueri Angelorum habitu ornati magnâ plebis admiratione & voluptate peragebant.

CAPUT. VI.

AMOR CRUCIS.

TAm incensus erga Salvatorem nostrum amor, etiam tacente calamo indicat ingentem crucis ac dolorum in eo amorem

morem necessario extitisse. Amor siquidem
 amantem vult esse amato quam simillimum,
 adeoque Dei crucifixi amor hominem
 eiusdem cruci configit: tantò magis,
 quod insuper à dilecto suo ad eam inui-
 tetur, clamante: *qui vult venire post me
 abneget semetipsum, & tollat crucem suam
 & sequatur me.*

Enim verò tantus corporis sui omniùq;
 cupiditatum fuit hostis, P. Albertus, ut ni-
 hil aliud, quàm miserias, molestiasque siti-
 re ac desiderare videretur. Noverat hoc
 omnes, passim ideoque si qui diutius eum op-
 tarèt apud se hospitari, nihil ei comoditatis,
 nihil præstabant favoris, nullamq; se eius cu-
 ram, nullam de eo cogitationem habere
 ostendebant, & nec qui valeret, aut num-
 re quapiam indigeret interrogabant; nec
 cubiculū eius verri, aut componi iubebant,
 nec ad prandendum, cœnandumve, nec
 super mēsam ad ferculum quodpiam come-
 dendum invitabant: tum verò apud tales
 etiam septem, aut decem dies subinde hæ-
 rebat. Quod si vel minimum ei vo-
 luissent exhibere gratiæ, aut eius se
 habere rationem aliquam ostendissent, aut
 si, vel solum ex eo, paulò diligentius qua-
 reren, quam diu apud eos esset commo-
 raturus.

raturus; mox id sibi displicere vultu & verbis prodebat; & ni cessarent, nemine salutato se se inde subito proripiebat, & vix post menses aliquot ad eum locum revertebatur: ita nec cogitationem volebat ab ullo de se sumi. Nobilibus suis familiaribus super mensam ad edendum invitantibus, respondebat vultu, subtorvore respondebat: *ad quid hæ invitationes?* sæpeque mane sequenti, sæpe ea ipsa adhuc die alio se conferebat.

Cibum potumque deliciarum fugiebat omnino, ut vix sit visus ab ullo vinum bibere, excepto Nepomuko, ubi apud amicissimum sibi Parochum, duo subinde, aut summum tria exigua vitrella ebibebat. Parochis partem perdicis assæ, aut columbæ, aliudve eiusmodi in mensa sibi proponentibus dulcissimè dicebat: *Vobis ð Domini, vobis talia competunt, mihi olea, & hordeū & frustum panis.* Quādo apud rusticum prandebat, si forte is pullum gallinaceum apposuisset, molestè ferebat, nec ferè attingebat; sed rapas aut vilissima eiusmodi pro rusticorum famulis parari solita esculenta sibi dari postulabat, ita ut carne quā rarissimè vesceretur. Senio factus fuerat prope edentulus; atque

atq̄ ideo pulmenta quædam apud suos fami-
 liares nonnunquam edebat. cibus tamen
 eius ordinarius, quo in peregrinationibus
 suis apostolicis utebatur erat panis frustu-
 lum, & haustus aquæ frigidæ ex fonticulo
 obui. si tamen vellet obsonare lautius, tunc
 cereuisiæ frigidæ panem manu propria
 contritum admiscebat, & sic adhibitis eti-
 am, conuiujs rusticis aut tabellarijs epula-
 batur. Cum in mensis nobilium delicatum
 quid orbi eius esset impositum, diu id re-
 linquebat intactum, in rerum spiritualium
 narrationem prolixè interea effusus, donec
 famularis eius puer orbem cum esculento
 dextrè subtraheret, & vacuum supponeret,
 ita ut subinde uiri nobiles puerum illum in
 facinore deprehensum obiurgarent, Patre
 ad hæc iucunde subidente.

Fugiebat, ut poterat, à mensis nobiliū ad
 rusticos, aut quemuis alium uilissimum, et-
 amsi in pagis uicinis proximi habitarent
 eius varij cognati, ijsque de hoc secum ex-
 postulantibus respondebat: *bene sic est huius
 corpori peccatori.* ut autem tantò magis per-
 suaderet omnibus, ne ullus eum habere co-
 naretur delicate, illis, qui quod apud sui cu-
 pidissimam sororem esset rarissimus con-
 querebantur, rationem reddebat: *quia*
 C 5 *vult*

ult me facere nimis delicatum Hinc nemo pauperrimus eum ad prandium dubitabat, certus, se non tam levia appositurum, quin P. Albertus adhuc leviora animo esset gratissimo cupidissimoque acceptaturus.

Quamquam, si nudam fateri oporteat veritatem, ordinarius cibus eius fuisse videtur fames: potus verò quotidianus, fitis. Plerumque enim tota omnino die edebat, bibebatque nihil, nisi vesperi, quando seniles & fessas vires particulâ siccâ panis, ut diximus, & haustulo frigida reficiebat.

Concione, sacrisque die Dominico perceptis, famulo suo puero dabat nummum, ut semellam, aut cer. visia haustum sibi emerret, ac tum antegredi iubebat paullulum, seque certo in loco subsequendum expectare; ipse è conspectu omnium paulo post se se furtim subducens, impransus sequabatur; etiamsi plures subinde nobiles eum ad prandium invitatum expectarent, aut fugientem persequerentur equis curruque; vacui nihilominus redire cogebantur. Sic & per viam alias solebat sub meridiem puero suo, dare nummum haustui emendo, ipse tamen plerumque nec guttulam aquæ degustabat. Si in limpidos
uspian

uspiam fonticulos incideret, assidebat quidem cum suis comitibus, sed ipsis bibentibus, nihil ille, etiam in ferventissimis caniculæ æstibus attingebat, donec sub noctem in diversorio, rursus puero, quin & alijs subinde comitibus empto potu, ipse solo à modicâ frigida vteretur.

Contingebat aliquando, ut cum diem totum, circumeundo, catechizando, laborando insumpisset, sub vesperum incidere in quempiam moribundum, aut graviter decumbentem, apud quem mox nullo sumpto cibo aut potu tota illa nocte manebat vigil, eum ad felicem obitum disponendo, maneque rursus sacro celebrato Apostolica sua itinera profecutus totum iterum diem laboribus solitis continuabat, ut tandem post biduum integrum cum duabus noctibus sine cibo & potu ullo transactum, aliquid de pane & aqua gustaret; cum tamen itinera omnia perageret, ferè semper pedes, nullòque currus aut jumentum ad miniculo uti solet, quamvis corpore à colica, calculo, podagra, & chiragra esset pessimè affecto, pedemque utrumque non tantum tumidum, sed & tabidum, & plus quam octo foraminibus quemlibet perforatum, & ob id medicos fonticulos

o
um
po-
ora
ac-
eat
vi-
tis,
dar,
se-
ut
t.
er-
ut
ne-
m,
pe-
ulo
se-
les
nt,
ur-
ge-
ub
u-
nec
los
am

in pede altero duos, vnum in brachio haberet, extremaeque iam, & decrepita esset aetate fatigatus, innumerisque plane fractus laboribus, & vultu semper pallido & flavo mortui magis quam vivi referret speciem, nihilque sanguinis in eo superesse videretur.

Morbidis illis suis, & foraminosis pedibus, cum malum nimis invalesceret a dolore remedium postulavit, quae herbis medicis foramina sanavit; sic tamen, ut non pedibus singulis vnum reliquerit apertum, per quod tabo meatus apertus esset, ne malo intra corpus occluso vita Patris conijceretur in discrimen.

Tot malis fatigatus, quamvis non posset, quin per viam cogereetur subsistere saepissime, ac per brevissima intervalla captare quietem, nullis tamen malis adduci potuit, ut tinera sua perageret aliter, quam pedes. Voluerant quidem Societatis IESU Superiores, senium & morbos eius miserati pedestres illas peregrinationes ei prohibere, sed rectissime (tanquam res ageretur de vita ipsa) laboravit strenue, apud Patrem Provinciale, deprecatumque est omnimodo, ne curru aut equo uti cogere-
tur

retur, rationes afferens pro hoc plurimas; sibi nimirum nota esse viarum compendia, folere se incedere, per molles femitas, per prata, perque vias commodissimas; ambulaturum se pedetèrim suspensò planè gradu atque per conclave coram deambulans ostendebat, quàm cautus esset futurus, ne sibi vim inferret: ac denique precibus infimis P. Provinciale à sentètia illa dimovit. Sciebat nimirum alias sibi vitam hanc Apostolicam esse omnino defendendam, quam profectò nullo modo cum impedimentis jumentorum, & apparatu curruli, adeòque cum tanta multorum molestia potuisset continuare.

Si currus aut carpentum pro eo ad Collegium Clatoviæ missum fuisset, jubebat aurigam tantisper expectare, dum ipse modicum extra civitatem ambulationis gratia præcessisset; nec enim fore deinde difficile senem & debilem peditem paulò post curru properante assequi. Interea se se in luburbio intra domum aliquam, aut post parietinas abdebat, unde currum illum posset transeuntem videre; quo deinde prætervecto, & auriga, ut Patrem, quem antecessisse credebat, assequeretur, in ce-

cole-

Jerem cursum effuso, prodibat, & iter post
currum pedes carpebat.

Nonnunquam à notis suis coactus car-
pentum hieue conscendere, cum se expe-
dire aliter non posset, quadrante circiter
milliaris confecto, illud exorabilis remit-
tebat. Habuit neptis illius mitissimum
quendam pro suo usu equellum, hunc ut
aliquando, sed tamen non nisi aliquâ gra-
vi tempestate, tempore hiberno conscen-
deret, ab eo pro mutuo amore impera-
bat: quo nihilominus ad breve solum spa-
rium, rarissimè ad milliaris dimidium usus
(& quidem sic, ut ad montes obvios eum
manu ducens, ipse pedibus propriis in ar-
duum niteretur) demum per aliquem
hominem domum remittebat, reliquum
itineris pedes confecturus.

Illud autem penitus est admirabile, ade-
dque videri posset incredibile, nisi esset
vulgo notissimum, quod etiam inter me-
dios podagræ dolores (nisi planè essent
graves paroxismi) non cessaverit à suis i-
tineribus per aspera & lutosa niueque ac
glacie rigenria loca: cum tamen eiusmodi
morbo affecti, etiam plumæ unius conta-
ctum soleant formidare.

Quin ut incredibilem suam pro Domi-
no

no IESU tolerandæ crucis cupiditatem
 fatiaret, durantibus intensissimis chiragræ
 paroxifimos manum alternatim iam dex-
 tram, iam sinistram gemebundus & tre-
 mens exponebat ex fenestra acutissimis in
 Decembri & Ianuario frigoribus, quibus,
 quandoque omnia crepabant; simulque in-
 geminabat: *patere, patere, ô sororcula pate-
 re:* & sic dolores illos, quos ei primum
 frigora causauerant, augebat; manusque à
 chiragra vexatas, etiam frigore vexabat.
 Et tamen (quod mirum est) fiebat, ut
 manè sequenti manus haberet ad Missam
 celebrandam idoneas.

Iam ergo mirum vix apparet, eum me-
 dios etiam inter eiusmodi cruciatus, quam-
 vis dentes præ dolore concuterentur, con-
 fessionibus excipiendis vacavisse, nec un-
 quam potuisse per eos adduci, ut horarum
 Canoniarum pensum omitteret; sed quan-
 doque inter orandum manus afflictas aspi-
 ciebat, & præ dolore verba quodammo-
 do commordens, oculis manibusque in
 coelum erectis subinde interponebat: *am-
 plius Domine, amplius Domine:* vel certè:
*Domine auge dolorem, Domine hîc ure, hîc
 seca, modo in æternum parcas; non sunt con-*

*dignæ passionēs huius temporis ad futuram
gloriam.*

Quamvis morbos suos omni artificio, & conatu dissimularet, ne ulli esset causa molestiæ, aut ullus eos notare posset; non poterat tamen, quin subinde se contraheret; in d & præ viscerum convulsionibus aliquando quasi convolveret in quempiam angulum conclavis.

Convivijs etiam inter alios assidebat, tunc; dum eum podagra & chiragra discruciat; ubi nobilium Parochorum, & canes sub mensam repentes, eius, & à podagra, & à timore, hiantibusque foraminibus, & à fonticulis medicis pessimè affectos pedes offendebant cum gravissimo novo cruciatu. Respiciebat tamen in mensa subinde manus suas tremulus vultu sereno placèque hilari, vt nulli assidentium esset gravis, sed potius omnibus iucundus; adeoque comedebat simul & patiebatur, gemebat & iocabatur, ac manu alterâ supra alteram doloribus plenam elevata, quasi tactum musicum darurus cantillabat.

Nec, nisi extremâ coactus necessitate, se se componebat ad lectum, in quo tamen nonnunquam duabus aut tribus hærere hebdomadis cogebatur: quo tempore ad-
mittebat

mittebat aliquid de cibis melioribus, &
naturæ sublevandæ, ac valetudini restitu-
endæ aptioribus: subinde autem etiam
tunc omnia talia respuebat. Morbis suis
remedia prope nulla adhibebat, ut de eo
quidem per jocum dicerent. *Pater Chano-
vysky mendicos amat, medicos non curat.*
Fonticulos medicos tam obiter curabat,
ut ille, quem gerebat in brachio tandem
rursus coaluerit; unde gravissimus ei mor-
bus exortus, fecit ut Pragam ad medicos
devehi debuerit, sed tamen in curru rusti-
cano bobus tractus, aliud enim vehiculum
recusabat.

Fasciolas fonticulis illis obvolvendis
necessarias mundabat ipse, easque per hie-
mem, si aqua deesset, lauabat in niuibus,
quamvis manus à frigore haberet inflatas
& scabie ac postulis graues.

Somni erat non tam pauci, quam nullius:
quia si sanus esset, nunquam mane potuit
in lecto deprehendi. Unde natura prorsus
succumbente, medijs quandoque in silvis
à viatoribus inveniebatur ad alicuius ar-
boris radicem sedens somno oppressus.

Pediculis scatebat permultis: quos ta-
met si subinde in gravissimis caniculæ æsti-
bus ambulans, cum ab ijs nimium afflige-

retur, deductio vestis & indufij collari, iuberet à puero suo exponi; aliàs tamen vermiculos illos foras prorepentes, rursus intra indufij ad suū corpus repōebat. Quamquam eos non erat opus colligere, cū eodem vteretur indufio pluribus septimanis, donec scilicet rursus ad Collegium, aut familiarem aliquam domum divertisset: cū nque insuper promiscuè cubaret humi passim in stramine, passimque inter quoslibet assideret, necesse fuit omnino tot eum colligere, & alere, sordes, quas tamen nec ipse vocabat, nec ab alijs vocari voluit *sordes*. Et ne eas purgare cogeretur, variè apud suos excusabat deprecando, *vt sinerent eos hac eius peccatrice carne satiaris; sinerent hunc eius asinum* (ita plerumque suum corpus appellabat) *ab eis rodi: hos esse suam supellectilem, sua jumenta*. In quodam apud Magnates convivio vermiculos illos per vestem reptantes ei quidam morio exprobrauit: sed ille nihil verecundatus respondit: *hos esse suos monitores, quibus ad Deo seruiendum incitaretur*. Aliis hortantibus ne ita valetudinem suam profiteretur, dicebat: *iam ego me his dedi, & ad talia resolui*.

Per viam incedens vestem non elevabat,
sed

sed solummodo per gyrum succinctam paulò altius attrahebat, vt eâ sic vtcunque promissâ ac ferè inter pedes implicatâ & impeditâ maiorem sentiret molestiam & fatigationem.

Omnes eum quibus agebat familiarius, atque etiam rusticellos illos suorum itinerum comites pueros famulares adhortabatur ad crucis & molestiarum tolerantiam: assereratque eas esse à Deo accipiendas grato animo, & fiduciâ certâ, quod Deus nos non sinet tentari supra id, quod possumus; sed quòd, ubi divinæ eius sapientiæ ac bonitati fuerit collibitum, ex malis omnibus sit nos semper erepturus; Rusticis quandoque dicebat: *O beati vos rusticelli, si forte vestra uti sciatis! vos enim tot miseriarum, tot iniuriarum, tot vexationum, tot incommoditatum ferendarum occasionibus abundatis, vt Capuccinis aliisque rigidissimorum ordinum Religiosis patientiæ virtute pares esse, magnamque vitam Sanctitatem consequi possitis.*

CAPUT VII.

Zelus animarum.

EA est amoris indoles, vt non contentus dilecti sui amore, amet etiam ea
omnia